

*Ілля ШУТАК,
доктор юридичних наук,
професор кафедри теорії та історії держави і права
Прикарпатського юридичного інституту
Львівського державного університету внутрішніх справ*

ДЕФЕКТИ ДЕФІНІЦІЙ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ Й ТЕХНІКО-ЮРИДИЧНІ АСПЕКТИ*

Ключові слова: міжнародне право; дефініція; юридична інформація; дефекти техніко-юридичного характеру; структура міжнародного акта; сфера застосування.

В умовах становлення в Україні демократичної, правової державності, зміцнення механізмів законності й забезпечення прав людини фундаментального значення набуває принцип змістовної визначеності правотворчої діяльності, що означає наявність гарантій доступності і світоглядної сприйнятливості юридичної інформації для всіх суб'єктів права. У реалізації цього принципу важлива роль належить дефініціям понять. У постійно еволюціонуючих соціальних координатах правові дефініції втілюють у собі результати теоретичного пізнання, показують, як відображуване явище реалізує себе насправді, демонструють його суть, відмежовують від інших об'єктів. За допомогою дефініції формується значення терміна, який вводитьсь вперше в комунікативний процес, або уточнюється значення того, що вже використовується [1, 163, 165; 2].

Дефініції не тільки посідають особливе місце в різноманітному техніко-юридичному інструментарії національного законодавства, а й відіграють важливу роль у міжнародних правових актах. Вони пронизують практично всі види джерел міжнародного права, знаходять своє відображення в інтер-

претаційних актах і дедалі активніше входять до сфери дії національного права. Тому в контексті активізації тенденцій міжнародно-правової інтеграції України, введення міжнародних стандартів у внутрішньодержавне середовище, ухвалення і ефективного виконання міжнародних зобов'язань пильну увагу слід звернути на якість арсеналу дефінітивного міжнародного права.

Проблема юридичних дефініцій постійно перебуває в центрі уваги вітчизняних правознавців. Помітною подією, що дістала широкий позитивний резонанс у наукових колах, став міжнародний круглий стіл на тему: «Законодавча дефініція: логіко-гносеологічні, політико-юридичні, морально-психологічні і практичні проблеми», організований юридичним факультетом Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича 21–23 вересня 2006 року. Матеріали цього заходу видано у Росії [3].

У науковій літературі недоліки чинного права позначаються термінами «дефект», «помилка» [4–6].

Визначення і нормотворча фіксація дефініцій як у сфері самої держави, так і на міжнародному рівні – складний, тривалий процес, що нерідко супроводжується різного роду дефектами техніко-юридичного характеру. У зв'язку з цим механічне копіювання міжнародно-правових принципів, дефініцій і норм поза належним теоретико-

* Початок. Закінчення статті читайте у «Віснику Національної академії прокуратури України» № 4(16) 2009.

методологічним аналізом, абсолютизація їх техніко-юридичної якості й пріоритетності дії у внутрішньодержавній сфері здатні серйозно дестабілізувати розвиток національної правової системи, детермінувати в сьогоденні і спровокувати у майбутньому гострі протиріччя в процесах реалізації законів та інших нормативних правових актів. Слід погодитися з П.М. Рабиновичем, що «... методологічний плюралізм не повинен перетворюватися на методологічний анархізм, методологічну нерозбірливість, свавілля, «всеїдність». Адже таке перетворення (а його симптоми можна часом спостерігати як у державному праворозумінні, так і в інших суспільних науках сучасної України) не наближає, а віддаляє від положень, адекватних предмету пізнання, гальмує формування практично корисних висновків» [7, 264].

Типологія дефектів дефініцій міжнародного права включає три основні групи: дефекти розташування дефініцій у тексті міжнародного нормативно-правового акта («дефекти насиченості»); дефекти логіки внутрішньої змістовності («дефекти сприйнятливості»); дефекти відповідності відображуваним юридичним фактам і суспільним стосункам («дефекти об'єктивної релевантності»).

Перший різновид дефектності детермінований тією увагою, яка приділяється дефініціям в актах міжнародного права. Слід констатувати, що ставлення до цього техніко-юридичного засобу неоднозначне: у суб'єкті міжнародної нормотворчості немає єдиної позиції щодо цінності дефініцій, тому в одних ситуаціях їм приділяється значна увага, а в інших вони ігноруються. Так, Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції (прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 31 жовтня 2003 року)* містить сім дефініцій. Протоколи до Конвенції про заборону або обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї, які можуть вважатися такими, що завдають надмірних пошкоджень або мають невибірковою дію (Нью-Йорк, 10 жовтня 1980 р.), сукупно містять 20 визначень дефінітивів. У ст. 2 Міжнародної конвенції про боротьбу

з допінгом у спорті (Париж, 19 жовтня 2005 р.) включено 25 визначень. В Ухвалі Міжпарламентської асамблеї держав-учасниць СНД від 2 листопада 1996 року № 8-8 «Про рекомендаційний законодавчий акт «Про протидію незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів» використано 30 основних понять і визначень. Можна назвати рекордними 35 дефініцій, які містяться в Договорі про відкрите небо (Хельсінкі, 24 березня 1992 р.). Повністю присвячена понятійній інтерпретації Резолюція, прийнята ХХІХ сесією Генеральної Асамблеї ООН (від 14 грудня 1974 р.) «Визначення агресії». У ст. 1 цього документа зазначено, що «... агресією є застосування збройних сил державою проти суверенітету, територіальної недоторканності або політичної незалежності іншої держави або якимось іншим чином, несумісним зі Статутом Організації Об'єднаних Націй, як це встановлено в сучасному визначенні» [8, 200].

Навпаки, жодної дефініції не містять, наприклад, такі фундаментальні в загальносвітовому аспекті акти, як Загальна декларація прав людини (прийнята на третій сесії Генеральної Асамблеї ООН резолюцією 217 А (III) від 10 грудня 1948 р.), Статут Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (Лондон, 16 листопада 1945 р.), а також такі найважливіші для розвитку регіональної інтеграції акти, як Алма-Атинська декларація (Алма-Ата, 21 грудня 1991 р.), Містобудівна хартія Співдружності Незалежних Держав (Мінськ, 4 червня 1999 р.), Статут Співдружності Незалежних Держав (Мінськ, 22 січня 1993 р.) та інші.

У тих випадках, коли міжнародні акти містять конструкції дефінітивів, невизначеним залишається їх розташування у структурі документа. Найчастіше дефініції наводять у перших статтях, що зумовлено необхідністю одразу визначитися із предметом правового регулювання. Проте винятки з цього правила непоодинокі. Так, єдина дефініція Статуту ООН (Сан-Франциско, 26 червня 1945 р.) є в ч. 2 ст. 53: «... термін «ворожа держава», як його застосовано в пункті 1 даної статті, стосується будь-якої держави, яка протягом Другої світової війни була ворогом будь-якої з держав, що підписали даний Статут» [9, 20].

У Протоколі IV (Додатковому протоколі) до Конвенції про заборону або обмеження

* Текст згадуваних міжнародних актів опубліковано у спеціальних виданнях, зокрема у таких, як: «Бюлетень міжнародних актів», «Действующее международное право: в 2-х т.» або на відповідних сайтах в Інтернеті.

застосування конкретних видів звичайної зброї, які можуть вважатися такими, що завдають надмірних пошкоджень або не мають вибіркової дії (Відень, 13 жовтня 1995 р.) єдина дефініція наводиться наостанок: «Стаття 4. Для цілей даного Протоколу «постійна сліпота» означає незворотну і непоправну втрату зору, яка викликає серйозну інвалідність, і не лікується. Серйозна інвалідність еквівалентна зниженню гостроти зору нижче 20/200 за таблицями Снеллена, яка вимірюється на обох очах». А у Конвенції Міжнародного союзу електров'язку (Женева, 22 грудня 1992 р.) всі визначення термінів вміщено окремо.

Як бачимо, при розташуванні дефініцій у текстах міжнародних актів їх автори не дотримуються якихось певних правил. Можна зробити висновок, що з метою раціонального використання дефініцій доцільно не лише наводити їх на початку міжнародного нормативно-правового акта, а й у тому випадку, коли кількість понять обмежити не вдається, подавати їх визначення в примітках.

Вкрай негативним проявом цього різновиду дефектності є вакуум дефінітиву, коли в міжнародному правовому акті нема не тільки власних дефініцій, а й зв'язку з іншими нормативними правовими актами. У низці міжнародно-правових актів не надано визначень центральних, зовнішніх для сфери дії цих актів понять. Ілюстрацією може служити Конвенція ООН проти корупції (прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 31 жовтня 2003 р.). У ч. 1 ст. 3 цього акта чітко визначено сферу застосування: «... дана Конвенція застосовується, згідно з її положеннями, до попередження, розслідування і кримінального переслідування за корупцію і до припинення операцій (заморожування), арешту, конфіскації і повернення доходів від злочинів, визнаних такими відповідно до даної Конвенції». Відповідні глави конвенції детально розкривають заходи з попередження корупції (глава 2), питання криміналізації і правоохоронної діяльності (глава 3), аспекти міжнародної співпраці і сприяння в розслідуванні та в провадженні з цивільно-правових і адміністративних питань, пов'язаних із корупцією (глава 4), заходи з повернення активів (глава 5), механізми технічної допомоги і обміну інформацією (глава 6), механізми здійснення (глава 7). Загалом документ має 71 статтю з широким понятійним

апаратом. Логічно, що центральною тут повинна бути дефініція поняття «корупція». Однак, як не дивно, цього нема.

Другий різновид дефектності пов'язаний з логікою внутрішньої змістовності («дефекти сприйнятливості»). На відміну від нормотворчості на національному, внутрішньодержавному рівнях, процес створення міжнародних норм носить переважно погоджувальний, координаційний характер. Домовленість сторін про процедури, правила і, зокрема, про дефініції, що використовуються, не поширюється на інші суб'єкти міжнародного права й не торкається інших правових актів. Приєднання інших учасників (наприклад, до конвенції) має також погоджувальний характер. Кожна держава погоджується і визнає для себе обов'язковими раніше встановлені правоположення, серед яких є й конструкції дефінітивів. Таким чином, якщо з позиції національного права для єдиного розуміння правоположень, понять, норм та принципів потрібне їх постійне взаємне узгодження і застосування стандартизованих техніко-юридичних засобів та методик, то на міждержавному рівні це узгодження деколи ігнорується, що призводить до виникнення такого негативного явища, як дисонанс дефінітиву. Так, Договір про колективну безпеку (Ташкент, 15 травня 1992 р.) спеціально присвячений вирішенню проблем попередження застосування сили або загрози силою в міждержавних відносинах. Концептуальним або стрижневим поняттям у цій сфері є визначення воєнної агресії, помилковість кваліфікації якої може спровокувати трагічні наслідки. Проте у цьому договорі відповідної дефініції нема. Відсутні тут і посилання на інші міжнародні акти з цієї проблеми, зокрема на Резолюцію «Визначення агресії», прийняту XXIX сесією Генеральної Асамблеї ООН 14 грудня 1974 року.

Спроби змістовного, системного узгодження дефініцій міжнародних актів носять епізодичний характер, є поодинокими, а засоби і методики, які використовуються при цьому, залишаються поза єдиним концептуальним підходом. Для переважної більшості міжнародно-правових актів спільним, можна сказати традиційним, правилом стала вказівка на те, що поняття і терміни використовуються тільки з метою конкретного договору або конвенції. Це породжує один із

головних дефектів дефініцій міжнародного права – змістовну дисгармонію.

Відповідно до ст. 1 Конвенції Міжнародної організації праці № 165 про соціальне забезпечення моряків (переглянута) (Женева, 9 жовтня 1987 р.) «... термін «моряк» означає особу, яка працює за наймом будь-ким на борту морського судна, що займається перевезенням вантажів або пасажирів у комерційних цілях, використовується для будь-яких інших комерційних цілей або є морським буксиром, за винятком осіб, які працюють: 1) на малих судах, включаючи судна, основним рушієм яких є вітрило, незалежно від наявності на них допоміжних двигунів; 2) на таких судах, як морські установки для буріння нафтових свердловин і бурові платформи, коли вони не використовуються в судноплаванні. Рішення про те, які судна охоплюються відповідними підпунктами, приймається компетентним органом кожного Члена Організації після консультацій із найбільш представницькими організаціями судовласників і моряків».

В іншому ракурсі дефініція «моряк» викладається у ст. 1 Конвенції Міжнародної організації праці № 185 про посвідчення особи моряків (Женева, 19 червня 2003 р.): «... стосовно даної Конвенції термін «моряк» означає будь-яку особу, яка працює за наймом, зайнята або працює будь-ким на борту судна, за винятком військових кораблів, зазвичай використовуваних в морському судноплаванні» [10]. Як бачимо, основна ознака визначення – вилучення військової сфери діяльності.

Інша інтерпретація дефініції «моряк» є в Конвенції Міжнародної організації праці № 180 про тривалість робочого часу моряків і укомплектування суден екіпажами (Женева, 22 жовтня 1996 р.). У ст. 2d зроблено посилання на національне законодавство: «... термін «моряк» означає будь-яку особу, визначену таким чином національним законодавством або колективними договорами, яка працює за наймом на борту морського судна, до якого застосовується дана Конвенція».

Очевидно, таке «розшифрування» істотно ускладнює одноманітне розуміння дефініції «моряк», які використовують у міжнародних і внутрішньодержавних правових актах. По-перше, вагомий відбиток накладають відмінності у напрямках, змісті й шляхах розвитку національних законодавств різних

держав. По-друге, залишається нез'ясованим зміст дефініції «законодавство», на яку посилаються у конвенції. У теоретичному правознавстві термін «законодавство» зазвичай використовують у двох значеннях: вузькому – як сукупність законів, і широкому – як сукупність законів та підзаконних нормативно-правових актів. Зазначимо, що національними органами конституційного судочинства не вироблено чіткої правової позиції. В рішенні Конституційного Суду України від 9 липня 1998 року в справі по конституційних зверненнях Київської міської ради професійних спілок щодо офіційного тлумачення ч. 3 ст. 21 Кодексу законів про працю України (справа про тлумачення терміна «законодавство») наголошується, що цим терміном охоплюються чинні закони України, міжнародні договори України, а також ухвали Верховної Ради України, укази Президента України, декрети і ухвали Кабінету Міністрів України, прийняті у межах їх повноважень відповідно до Конституції України і законів України. Іншими словами, дефініція «законодавство» виявилася безмежною, що істотно ускладнює її сприйняття. Подібне тлумачення Конституційного Суду України справедливо було піддане критиці в юридичній літературі [11, 161].

Ще більше ускладнюється ситуація, якщо міжнародними актами абстрактно фіксуються як дефініції, так і коло суб'єктів їх інтерпретації. Конвенція Міжнародної Організації Праці № 178 про інспекцію умов праці і побуту моряків (Женева, 22 жовтня 1996 р.) у ч. 7 ст. 1d закріпила таке: «... термін «моряки» означає осіб, які працюють за наймом будь-ким на борту морського судна, до якого застосовується дана Конвенція. У разі виникнення сумнівів щодо того, чи повинна та або інша категорія осіб розглядатися як моряки стосовно даної Конвенції, то це вирішується центральним координуючим органом після консультації із зацікавленими організаціями судовласників і моряків» [11, 161].

Змістовна неузгодженість дефініцій, «суверенна автономність» їх буття нерідко допускається в межах конкретного акта. Наприклад, ст. 27 Конвенції про ядерну безпеку (Відень, 20 вересня 1994 р.) конкретизує: «1. Положення даної Конвенції не зачіпають прав і зобов'язань (обов'язків) Договірних сторін з охорони інформації від розкриття, закріплених в їх законодавстві. Для цілей

даної статті «інформація» включає, зокрема: 1) відомості особистого характеру; 2) інформацію, що охороняється правами інтелектуальної власності або вимогами промислової або комерційної конфіденційності; 3) інформацію, що має відношення до національної безпеки або до фізичного захисту ядерних матеріалів або ядерних установок.

2. Якщо в контексті даної Конвенції Договірною стороною надає інформацію, яку вона визначає як таку, що охороняється в порядку, викладеному в пункті 1, така інформація використовується тільки для цілей, для яких вона була надана, і її конфіденційність дотримується» [12].

У цій Конвенції термін «інформація» вживається п'ять разів, однак його тлумачення дається тільки стосовно названої статті. Що у такому випадку розуміється під терміном «інформація» в інших статтях, залишається не з'ясованим.

Вагомий блок дефектів дефініцій міжнародно-правових актів пов'язаний із вадами їх змістовного конструювання. Традиційно з позиції юридичної техніки змістова конструкція дефініції утворюється шляхом перерахування казуїстичної частини або ознак поняття чи шляхом узагальненої формули, яка охоплює загалом, в абстрактному вигляді, всі ознаки поняття (через найближчий рід і видову відмінність) [13, 129; 14, 135; 15].

Прикладом деструктивного оперування дефініціями, що ускладнюють процес застосування права, перешкоджають меті координації дефінітиву, є вживання альтернативних конструкцій дефінітивів. У ч. 18 ст. 3 ухвали Міжпарламентської Асамблеї держав-учасниць СНД від 2 листопада 1996 року № 8-8 «Про рекомендаційний законодавчий акт «Про протидію незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів» наводиться таке визначення: «... наркоманія – хворобливий психічний стан, викликаний хронічною інтоксикацією внаслідок зловживання наркотичними засобами або психотропними речовинами, який характеризується психічною або фізичною залежністю від них». І тут же пропонується інший варіант визначення – «... захворювання, обумовлене залежністю від наркотичного засобу або психотропної речовини» [16].

До поширених логіко-сміслових дефектів міжнародно-правових дефініцій належить полісемія понятійних конструкцій.

Це явище викликане прагненням суб'єктів міжнародної нормотворчості охопити якомога більше його ознак з метою збільшення кількості потенційних учасників міжнародного договору.

Стаття 1 Декларації принципів терпимості (затверджена резолюцією 5.61 Генеральної конференції ЮНЕСКО від 16 листопада 1995 р.) має назву «Поняття терпимості». Водночас її зміст не дає змоги однозначно виділити з тексту відповідну дефініцію: «1.1. Терпимість означає – пошана, схвалення і належне розуміння різноманітних культур нашого світу, наших форм самовираження і способів прояву людської індивідуальності. Їй сприяють знання, відвертість, спілкування і свобода думки, совісті і переконань. Терпимість – це гармонія в розмаїтті. Це не тільки моральний борг, але й політична і правова потреба. Терпимість – це чеснота, яка робить можливим досягнення миру і сприяє заміні культури війни культурою миру. 1.2. Терпимість – це не поступка, поблажливості або потурання. Терпимість – це насамперед активне ставлення, що формується на основі визнання універсальних прав і основних свобод людини. За жодних обставин терпимість не може служити виправданням зазіхань на ці основні цінності, терпимість повинні виявляти окремі люди, групи і держави. 1.3. Терпимість – це обов'язок сприяти затвердженню прав людини, плюралізму (зокрема культурного плюралізму), демократії і правопорядку. Терпимість – це поняття, що означає відмову від догматизму, від абсолютизації істини і затверджує норми, встановлені в міжнародних правових актах в галузі прав людини. 1.4. Прояв терпимості, який співзвучний повазі прав людини, не означає терпимого ставлення до соціальної несправедливості, відмови від своїх або поступки чужим переконанням. Це означає, що кожен має право дотримуватись своїх переконань і визнає таке ж право за іншими. Це означає визнання того, що люди за своєю природою розрізняються за зовнішніми даними, статусом, мовою, поведінкою, системою ціннісних орієнтирів і володіють правом жити в світі і зберігати свою індивідуальність. Це також означає, що погляди однієї людини не можуть бути нав'язані іншим».

Яким чином можна використовувати таке широке поняття, з'ясувати складно.

Натомість протилежний бік проблеми – зайва світоглядна доступність дефініції. Як і кожне позитивне явище, простота та доступність понятійного матеріалу може бути доведена і до крайнощів, коли вона втрачає свої позитивні властивості. Наприклад, важко назвати змістовним поняття «портові роботи», що використовується в ст. 1 Конвенції Міжнародної організації праці № 152 про техніку безпеки і гігієну праці на портових роботах (Женева, 25 червня 1979 р.): «... в цілях даної Конвенції поняття «портові роботи» охоплює всю або якусь частину роботи із завантаження або розвантаження будь-якого судна, а також будь-яку пов'язану з цим роботу; визначення такої роботи встановлюється національним законодавством або практикою. При розробці і перегляді цього визначення проводяться консультації з організаціями зацікавлених підприємців і працівників, або вони іншим чином беруть участь в цьому» [17].

Неважливими в інформаційному сенсі слід визнавати ті дефініції, які фіксують загальновідомі, стійкі поняття. Так, у ст. 2 Конвенції про надання продовольчої допомоги (Лондон, 13 квітня 1999 р.) даються такі визначення: «v) «Конвенція» означає Конвенцію про надання продовольчої допомоги 1999 року; хii) «Учасник» означає сторону даної Конвенції; хix) «тонна» означає метричну тонну в 1000 кілограмів; хviii) «Секретаріат» означає Секретаріат Міжнародної ради по зерну; хxiii) «ВТО» означає Всесвітню торговельну організацію».

Інший приклад. У ст. 1 Конвенції про привілеї і імунітет Євразійського економічного співтовариства (Мінськ, 31 травня 2001 р.) зазначено: «... для цілей даної Конвенції наведені нижче терміни означають: ЕврАзЄС – Євразійське економічне співтовариство» [18]. Тут розшифровано загальновідому аббревіатуру, яка терміном або визначенням, звичайно, бути не може.

Через недотримання правил юридичної техніки дефініціювання термінів, недотри-

мання прийомів формулювання дефініцій виникають протиріччя в арсеналі понять міжнародного права. Так, у ст. 1 Міжнародної Конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації (Нью-Йорк, 7 березня 1966 р.) зафіксовано: «... в даній Конвенції вислів «расова дискримінація» означає будь-яку відмінність, винятки, обмеження або перевагу, засновану на ознаках раси, кольору шкіри, родового, національного або етнічного походження, що мають на меті або є наслідком знищення і применшення визнання, використання або здійснення *на рівних засадах прав людини* і основних свобод у політичній, економічній, соціальній, культурній або будь-яких інших сферах суспільного життя» [19, 64]. А в ч. 2 цієї ж статті зазначається таке: «... дана Конвенція не застосовується до відмінностей, винятків, обмежень або переваг, які держави-учасниці даної Конвенції проводять або роблять між громадянами і негромадянами».

Безумовно, у Конвенції, що має наддержавний характер і силу в міждержавному просторі, орієнтує держави на уніфікацію підходів до вирішення проблеми дискримінації, подібні застереження неприпустимі. У преамбулі Конвенції абсолютно справедливо зазначено: «Загальна декларація прав людини проголошує, що *всі люди* народжуються вільними і рівними в своїй гідності та правах і що кожна людина повинна володіти всіма правами і свободами, проголошеними в ній, якої б то не було відмінності, зокрема без відмінності за ознакою раси, кольору шкіри або національного походження, вважаючи, що всі люди рівні перед законом і мають право на однаковий захист закону від будь-якої дискримінації і від будь-якого підбурювання до дискримінації» [19, 89].

Таким чином, маємо змішування об'єктів понять: в одному випадку (у преамбулі) йдеться про всіх людей, а в другому – робиться виняток за ознакою приналежності до конкретної держави, що робить зміст таких міжнародних актів суперечливим.

Список використаних джерел:

1. Див.: Конверський А.Є. Логіка: підруч. / Конверський А.Є. – К.: ЦНЛ, 2004. – 535 с.
2. Хворостянкіна А. Дефініції в законодавчих текстах: питання теорії / А. Хворостянкіна // Право України. – 2005. – № 11. – С. 28.
3. Законодательная дефиниция: логико-гносеологические, политико-юридические, морально-психологические и практические проблемы: материалы международного «круглого стола» (Черновцы, 21–23 сентября 2006 г.). – Н. Новгород, 2007.

4. Див.: Власенко Н.А. Логико-структурные дефекты системы советского права / Н.А. Власенко // Правоведение. – 1991. – № 3.
5. Половова Л.В. Техничко-юридическіе дефекты законодательных текстов как основания интерпретационной практики / Половова Л.В. // Законотворческая техника современной России: состояние проблемы, совершенствование / под ред. В.М. Баранова. – Н. Новгород, 2001. – Т. 1. – С. 395–421.
6. Баранов В.М. Законотворческие ошибки: понятие и типология // Законотворческая техника современной России: состояние проблемы, совершенствование / под ред. В.М. Баранова. – Н. Новгород, 2001. – Т. 1. – С. 384–395.
7. Бюлетень міжнародних договорів. – 2006. – № 10. – 264 с.
8. Действующее международное право: в 2-х т. – М., 1997. – Т. 2. – 410 с.
9. Действующее международное право: в 2-х т. – М., 1996. – Т. 1. – 530 с.
10. Конвенція Міжнародної організації праці від 19 червня 2003 року № 185: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ilo.org>
11. Ющик О.І. Законодавчі акти в системі законодавства України / О.І. Ющик // Парламентська реформа: теорія та практика: зб. наук. праць. – К., 2001. – Вип. 6. – 416 с.
12. Бюлетень міжнародних договорів. – 2007. – № 9. – С. 20.
13. Див.: Язык закона / под. ред. А.С. Пиголкина. – М.: Юридическая литература, 1990. – 192 с.
14. Законодательная техника: науч.-практ. пособ. / под ред. Ю.А. Тихомирова; Ин-т законодательства и сравнит. правоведения при Правительстве РФ. – М.: Городец, 2000. – 271 с.
15. Шаргородский М.Д. Техника и терминология уголовного закона / М.Д. Шаргородский // Советское государство и право. – 1948. – № 1. – С. 63.
16. Информационный бюллетень Межпарламентской Ассамблеи государств – участников СНГ. – 1997. – № 12. – С. 101–151.
17. Бюлетень міжнародних договорів. – 2005. – № 11. – С. 2.
18. Информационный бюллетень ЕврАзЭС. – 2001. – № 1. – С. 50.
19. Права человека: сб. международных договоров. – Нью-Йорк, ООН. – 1983. – С. 64.

Ілля ШУТАК

**ДЕФЕКТИ ДЕФІНІЦІЙ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА:
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ Й ТЕХНІКО-ЮРИДИЧНІ АСПЕКТИ**

Резюме

Характеризується значення дефініцій понять, які використовуються у міжнародному праві, у наданні вичерпної, точної і доступної для сприйняття інформації про об'єкти, які мають вузько-спеціалізовану сферу застосування, визначається типологія дефектів, які певним чином позначаються на якості арсеналу дефініцій, що використовуються у міжнародних конвенціях, резолюціях, протоколах та інших правових актах.

Илья ШУТАК

**ДЕФЕКТЫ ДЕФИНИЦИЙ МЕЖДУНАРОДНОГО ПРАВА:
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ И ТЕХНИКО-ЮРИДИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ**

Резюме

Характеризуется значение дефиниций понятий, используемых в международном праве с целью предоставления исчерпывающей, точной и доступной для восприятия информации об объектах, имеющих узкоспециализированную сферу применения. Дается определение типологии дефектов, влияющих определенным образом на качество арсенала дефиниций, которые используются в международных конвенциях, резолюциях, протоколах и других правовых актах.

Илья SHUTAK

**DEFECTS OF INTERNATIONAL LAW DEFINITIONS:
THEORETICAL AND METHODOLOGICAL & TECHNICAL AND JURIDICAL ASPECTS**

Summary

The article deals with characteristics of definitions, used in the international law to secure exhaustive, exact and understandable information on the objects of very special application. The typology of quality guarantying the arsenal of definitions, normally used in the international conventions, resolutions, protocols and other legal acts is defined.